

φαίη και περί τῶν ἐνδυμάτων, ὅσα καὶ τούτοις παρηνομήθη, και ὅπως ἐκτετόπισται τοῦ γνωρίμου τε και συνήθους ἢ πολιτεία, ὡς μηδὲ γινώσκεσθαι ἔτι ὅστις Ῥωμαίων και ὅστις τῶν ἄλλως ἐχόντων γενῶν οὔτε γὰρ Περσική τις ἄκρατος ἢ στολή γέγονεν ἢ ὅτι Ῥωμαίσι, οὔτε Λατινική κυρίως, οὔτε μὴν Γοθική καθάπαξ, οὔτε εἴ τις Τριβαλλῶν και ἅμα Μυσῶν και Παιόνων ἄλλ' ἐκ πασῶν τὸ διὰ πασῶν εἰπεῖν τῆς μουσικῆς. ἀντέστραπται εἰς ἅπαν μίγμα και συμφόρημα και ὁρώμεν τῶν ἱερῶν περιθύλων εἶσω τοὺς τῶν φίλων παῖδας τὴν μὲν κεφαλὴν εἰκοτάς Λατίνοις, τὸ δὲ σῶμα πᾶν Περσικῶς τε και Μηδικῶς ἐσταλμένον, και τὸναντίον ἐς τὴν ὑστεραίαν τοὺς αὐτοὺς νῦν μὲν ἄλλως, νῦν δ' ἄλλως, νῦν δ' οὐδετέρως.»¹⁾

(Ἐπειτα συνέχεια)

Κ. ΣΑΘΑΣ

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ ΒΙΛΛΕΜΕΡ

(Μυθιστορία Γεωργίας Σάνδ.—Μετάφρασις Α. Β.)

Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.

ΙΕ'

Πρωίαν τινα, ἐνῶ ἔγραφεν ὁ μαρκήσιος ἐπὶ τῆς μεγάλης τραπέζης τῆς βιβλιοθήκης, ἢ δὲ Καρολίνα ἐφυλλολόγει χάρτας κατὰ τὸ ἄλλο ἄκρον, ἀπέθηκεν ἐκεῖνος τὸν κάλαμον και τῇ εἶπε μετὰ συγκινήσεως:

— Δεσποινίς Σαίν-Ζενέ, ἐνθυμοῦμαι ὅτι ἐξεφράσατε ἐνίοτε τὴν εὐμενῆ ἐπιθυμίαν νὰ γνωρίσετε αὐτὴν τὴν ἐργασίαν μου, και ἐνόμιζα ὅτι δὲν θὰ κατάρθωνα ποτὲ νὰ τὸ ἀποφασίσω. Ἄλλὰ τώρα, . . ναι τώρα αἰσθάνομαι ὅτι θὰ ἦμαι εὐτυχὴς νὰ σᾶς τὴν ὑποβάλω. Τὸ βιβλίον αὐτὸ εἶνε μᾶλλον ἰδικόν σας ἔργον παρά ἰδικόν μου, διότι δὲν εἶχα πίστιν εἰς αὐτό, και σεῖς μὲ ἐπέισατε ὅτι ἦτο σεβαστὴ ἢ ὀρμὴ ἦτις μοῦ τὸ ὑπηγόρευσε. Ἀφότου δὲ μοῦ ἐνεπνεύσατε τὴν πεποίθησιν, ἐγένεατε ἀφορμὴ νὰ προχωρήσῃ ἐντὸς ἐνὸς μηνός ἢ ἐργασία μου περισσότερον παρ' ὅσον εἶχε προχωρήσει ἐντὸς δέκα ἐτῶν. Εἶσθε δὲ ἐπίσης αἰτία ὅτι θὰ τελειώσω τοιοῦτοτρόπως ἔργον, τὸ ὁποῖον θὰ διέκοπτα και θὰ ἐπανηρχίζα ἴσως μέχρι τελευταίας μου στιγμῆς. Καὶ δὲν ἀπέτρεχε πολὺ ἢ τελευταία αὐτὴ στιγμὴ τὴν ἠσθάνομένην ἐρχομένην ταχέως, και ἔσπευδα πυρετωδῶς, και ἦμην ἀπηλπισμένος ὅτι μόνον τὸ τέλος τῆς ζωῆς μου προσήγγιζε. Μὲ διετάξατε νὰ ζήσω και ἔζησα, νὰ καταπραυνῶμαι και ἐπραυνθῆν, νὰ πιστεύσω εἰς θεὸν και εἰς ἐμαυτὸν και ἐπίστευσα.

Τώρα ὅτε πιστεύω εἰς τὴν ἰδέαν μου, πρέπει νὰ μοῦ ἐμπνεύσατε πίστιν και εἰς τὴν ἱκανότητά μου, διότι νομίζω ὅτι ἡ μορφή εἶνε πάντοτε ἀναγκαῖα ἵνα περικοσμήσῃ τὴν ἀλήθειαν. Λάβετε, φίλη μου, και ἀναγνώσατε.

— Μάλιστα! ἀπήντησε ζωηρῶς ἡ Καρολίνα. Βλέπετε ὅτι δὲν διστάζω οὐδὲ ἀρνοῦμαι, μολονότι οὔτε φρόνιμον οὔτε μετριόφρον εἶνε ὅτι κάμνω. Ἐν τούτοις δὲν αἰσθάνομαι ἀμνηχανίαν. Εἶμαι τόσον βεβαία περὶ τῆς ἱκανότητός σας, ὥστε δὲν φοβοῦμαι μὴ ἀναγκασθῶ νὰ ἦμαι εἰλικρινής. Πιστεύω δὲ τόσον εἰς τὴν συμφωνίαν τῶν γνωμῶν μας, ὥστε ἐλπίζω ὅτι θὰ ἐννοήσω και αὐτὰ ἐκεῖνα, ὅσα θὰ διέφευγον ἄλλως τὴν ἀντίληψίν μου.

Ἄλλὰ καθ' ἣν στιγμὴν ἔτεινε νὰ λάβῃ τὸ χειρόγραφον, ἡ Καρολίνα, μετὰ μικρὸν δισταγμὸν, ἠρώτησεν ἂν θὰ μετεῖχε και ὁ δούξ τῆς εὐχαιριστήσεως ἐκείνης.

— Ὅχι, ἀπήντησεν ὁ μαρκήσιος· ὁ ἀδελφός μου δὲν θὰ ἔλθῃ σήμερον. Ἐξέλεξα τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ὑπήγε νὰ κυνηγήσῃ. Δὲν θέλω νὰ γνωρίσῃ τὴν ἐργασίαν μου πρὶν τελειώσῃ. Δὲν θὰ τὴν ἐνόει. Αἱ ἐκ τοῦ γένους προλήψεις του εἶν' ἐναντίαι. Νομίζει ἐν τούτοις ὅτι ἔχει μερικὰς ἰδέας *τολμηράς*, ὡς τὴς ὀνομάζει, και γνωρίζει ὅτι ἐγὼ προχωρῶ πολὺ περαιτέρω. Ἄλλὰ δὲν ὑποπτεύει ποσὸν παρεξέτράπην τῆς ὁδοῦ, τὴν ὁποῖαν μοι εἶχε χαράξει ἡ ἀνατροφή. Ἡ ἐπαναστάσις μου κατὰ τοῦ παρελθόντος θὰ τοῦ ἐπροξένοι φοίκη, και τοῦτο θὰ μ' ἐτάραττεν ἴσως πρὸ τοῦ τέλους τῆς ἐργασίας μου. Ἄλλὰ . . και σεῖς ἴσως θ' ἀνησυχῆσατε ὀλίγον.

— Ἐγὼ δὲν ἔχω πρόληψιν, ἀπήντησεν ἡ Καρολίνα, και πιθανώτατον εἶνε νὰ συμμερισθῶ τὰς ἰδέας σας ἀφοῦ τὰς γνωρίσω. Καθίστατε λοιπὸν και θ' ἀναγνώσω μεγαλοφῶνως, και διὰ σᾶς και δι' ἐμέ. Θέλω ν' ἀκούσατε τοὺς λόγους σας. Μοῦ φαίνεται ὅτι εἶνε καλλίτερον αὐτὸ παρά ν' ἀναγνώσῃ τις μόνος ὅτι ἔγραψε.

Ἡ Καρολίνα ἀνέγνωσε τὴν πρωίαν ἐκείνην ἡμισυν τόμον· ἐπανελάθε δὲ τὴν ἀνάγνωσιν ἐντὸς τῆς ἡμέρας και τὴν ἐπαύριον. Ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν ἀπήγγειλεν οὕτως εἰς τὸν μαρκήσιον τὴν σύνοψιν πολυετῶν σπουδῶν. Καίτοι δὲ ἡ γραφή τοῦ μαρκησίου ἦτο πως δυσανάγνωστος, ἡ Καρολίνα ἀνεγίνωσκεν ὡς ἂν ἦτο ἐντυπος, και μετὰ τοιαύτης εὐκρινείας, μετὰ τοσοῦτον θαυμασίας νοσημοσύνης και ἀπλότητος, ζωογονουμένη και συγκινουμένη ὁσάντις ἢ ἀφήγησις ὑψοῦτο μέχρι λυρισμοῦ, ἐν μέσῳ τῆς ἱστορικῆς ἐποποιίας, ὥστε ὁ συγγραφεὺς ἠσθάνθη αἴφνης και ἐν μιᾷ στιγμῇ πάσας τὰς διεσπαρμένας πρότερον ἀκτίνας τῶν μελετῶν του συγκεντρουμένας εἰς ἓνα φωτεινὸν και ἀληθῆ βεβαιότητος ἥλιον.

Ἡ εἰκὼν ἦτο ὡραία. Εἶχε κάλλος πρωτότυπον, καὶ ἔφερε τὸν τύπον ἀληθοῦς μεγαλείου. Ὑπὸ τὴν ἀπλήν ταύτην και μυστηριώδη ἐπιγραφὴν: Ἰστο-

¹⁾ Χρονογραφία, ΔΖ, 12.

ρία τῶν τίτλων ἀνεκίνει πλήθος τολμηρῶν ζητημάτων, ὧν ἡ τελικὴ λύσις ἐκύρου γενικῶς, ἀνεπιστρεπτὴ καὶ ἀπεριορίστως τὴν ἰδέαν τῆς ἐπαναστατικῆς νυχὸς τῆς 4 αὐγούστου 1789. Ὁ υἱὸς ἐκεῖνος οἴκου μεγάλου καὶ ἐπὶ μακρὸν χρόνον προνομιοῦχου, ὁ ἀνατραφεὶς ἐν τῇ ἀλαζονείᾳ τῆς εὐγενείας καὶ τῇ περιφρονήσει τοῦ ὄχλου, παρίστατο πρὸ τῆς νεωτέρας κοινωνίας κατήγορος τῶν πατρικίων, φέρων ἐν χερσὶ τὰ πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ κατηγορητηρίου του ἔγγραφα καὶ πᾶσαν ἀπόδειξιν σφετερισμοῦ, κακοηθείας καὶ κακουργίας, καὶ ἀπήγγελλε τὴν ἔκπτωσιν αὐτῶν ἐν ὀνόματι τῆς λογικῆς καὶ τῆς ἰσότητος, ἐν ὀνόματι τῆς ἀνθρωπίνης συνειδήσεως, ἐν ὀνόματι ἰδίως τῆς χριστιανικῆς ἰδέας τοῦ Εὐαγγελίου. Ἐπετίθετο κατὰ τῆς παραδόσεως δέκα καὶ ὀκτὼ αἰῶνων, τῆς σκοπούσης νὰ συμβιβάσῃ τὴν ὑπὸ τῶν ἀποστόλων ἀποκαλυφθεῖσαν ἰσότητά πρὸς τὴν συνθηματικὴν καὶ ψευδῆ πολιτικὴν καὶ θεοκρατικὴν ἱεραρχίαν. Παραδεχόμενος ἐν πάσῃ κοινωνικῇ τάξει τὴν πολιτικὴν μόνον καὶ διοικητικὴν ἱεραρχίαν τοῦ ἀξιώματος, τῆς προσωπικῆς ἀξίας καὶ τῆς κοινωνικῆς ἐργασίας, ἐν λόγῳ τῆς ἱεραρχίας τῶν ὑπηρεσιῶν, κατεδίωκε τὸ ἀπὸ τοῦ γένους προνόμιον μέχρι τῆς ἐπικρατουσῆς ἔτι σήμερον γνώμης, μέχρι τῶν τελευταίων αὐτοῦ ἐπιδράσεων, καὶ διέγραφε διὰ σταθερᾶς χειρὸς τὴν ἱστορίαν πάσης ἀντιποιήσεως καὶ σφετερισμοῦ ἰσχύος, ἀπὸ τῆς τιμαριωτικῆς δημιουργίας τῆς εὐγενείας μέχρι τῆς συγχρόνου ἐποχῆς. Ἀνέπλαττεν οὕτω τὴν ἱστορίαν τῆς Γαλλίας ἐκ νέας εἰδικῆς ἀπόψεως, ὑπὸ τὸ κράτος ἰδέας ὠρισμένης, ἀπολύτου, ἀκάμπτου, ἀδυσωπῆτου, καὶ ἐξ ἀφετηρίας αἰσθήματος θρησκευτικοῦ, ὅπερ ἡ εὐγένεια, ἢ τὸ θεῖον δίκαιον ὡς ἀχρογωνιαῖον λίθον τοῦ οἰκοδομήματος αὐτῆς ἐπικαλουμένη, δὲν ἠδύνατο νὰ πολεμήσῃ χωρὶς αὐτοκτονίας.

Δὲν ἐκτεινόμεθα περισσότερον περὶ τοῦ βιβλίου τούτου, οὐτινος ἡ κριτικὴ διαφεύγει τὴν ὑπόθεσιν ἡμῶν. Ἄλλ' ὅτι δῆποτε καὶ ἂν ἐφρόνει τις περὶ τῶν δογμάτων τοῦ συγγραφέως, δὲν ἠδύνατο ν' ἀρνηθῆ τὸ θαυμάσιον αὐτοῦ ἄλγαντον, τὰς εὐρείας αὐτοῦ γνώσεις καὶ τὴν κρατερὰν ἐφ' ἑαυτὸ πεποίησιν τοῦ διακεκριμένου πνεύματός του. Τὸ ὕφος ἰδίως ἦτο λαμπρὸν, καὶ τοσοῦτῳ θαυσιλές, ὥστε ἀδύνατον ἦτο νὰ ὑποπέσῃ τις ἐξ αὐτοῦ τὴν συνήθη βραχυλογίαν τοῦ μαρκησίου. Τὸ βιβλίον αὐτοῦ δὲν ἦτο συζητητικόν. Μετ' ὀλιγοσέλιδον ἄλλ' αὐστηρὰν καὶ θερμὴν ἔκθεσιν τῶν ἀφορμῶν καὶ τῶν πρώτων λημμάτων τῶν ρευῶν αὐτοῦ, ὁ συγγραφεὺς ἐπελαμβάνετο ἀμέσως τῶν γεγονότων καὶ κατέτασεν αὐτὰ ἱστορικῶς μετ' εὐγλώττου σαφηνείας. Ἡ εὐχαρὶς ἀφήγησός του μετεῖχε τοῦ δράματος καὶ τῆς μυθιστορίας, ὅτε, ἀναδιφῶν τὰ σκοτεινὰ οἰκογενειακὰ ἀρχεῖα, ἀπεκάλυπτε τὸ φοικῶδες τῶν τιμαριωτικῶν χρόνων τὰ παθήματα καὶ τὸν ἐξευτελισμὸν τοῦ ὄχλου.

Πλήρης ἐνθουσιασμοῦ, καὶ ὁμολογῶν αὐτόν, συνησθάνετο βαθύτατα τὰ κακουργήματα τῶν ἀσθενῶν κατὰ τῆς δικαιοσύνης, τῆς αἰδοῦς καὶ τοῦ ἔρωτος, πολλαχοῦ δὲ ἡ ψυχὴ του, διακαιομένη ἐξ ἀγάπης τοῦ ἀληθοῦς, τοῦ δικαίου καὶ τοῦ καλοῦ, ἐρρήγνυτο εἰς εὐγλωττον καὶ περιπαθῆ κραυγὴν, ἣτις ἀπεκάλυπτεν αὐτὴν ὀλόκληρον. Πολλάκις ἡ Καρολίνα ἠσθάνθη ἑαυτὴν ἀναλυομένην εἰς δάκρυα, καὶ ἀπέθηκε τὸ βιβλίον, ἵνα συνέλθῃ.

Ἡ Καρολίνα οὐδεμίαν ἐξέφρασεν ἐπίκρισιν. Δὲν εἶνε ἔργον ἡμῶν νὰ ἀναγράψωμεν ἂν ἔπρεπε νὰ ἐκφράσῃ τοιαύτας, ἢ ἂν δὲν παρεῖχε τὸ βιβλίον ἀφορμὴν ἐπικρίσεως. Ἄλλ' ὀφείλομεν μόνον νὰ εἰπώμεν, ὅτι ἐκείνη οὐδένα εὗρε λόγον παρατηρήσεως· τοσοῦτον εἶχεν παρασύρει αὐτὴν ὁ πρὸς τὸν συγγραφέα θαυμασμός καὶ ἡ πρὸς τὸν ἄνδρα ὑπόληψις. Ὁ μαρκησὶος Βιλλεμέρ παρέστη πρὸ τῶν ὁμμάτων αὐτῆς ὡς ὃν τοσοῦτον ὑπέτερον παντὸς ὅτι εἶχε τέως γνωρίσει ἡ Καρολίνα, ὥστε συνέλαβεν εὐθύς ἔκτοτε τὴν ἰδέαν ν' ἀφοσιωθῆ εἰς αὐτὸν χωρὶς ἐπιφυλάξεως καὶ δι' ὅλου αὐτῆς τοῦ βίου.

Λέγοντες ἄνευ ἐπιφυλάξεως, ἐξαιροῦμεν, ἐννοεῖται μίαν, ἣν ἤθελε καὶ ἐκείνη ἐξαιρέσει, ἂν τὴν διανοεῖτο. Ἄλλὰ δὲν τὴν διανοήθη. Ἡ ὑπόθεσις ὅτι τοιοῦτος ἀνὴρ ἠδύνατο νὰ ζητήσῃ παρ' αὐτῆς θυσίαν τιμῆς, οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν διετάραξε τὴν γαλήνην τοῦ ἐνθουσιασμοῦ τῆς. Δὲν τολμῶμεν ὅμως νὰ βεβαιώσωμεν ὅτι ὁ ἐνθουσιασμός τῆς οὗτος δὲν περιελάθην ἔκτοτε καὶ τὸν ἔρωτα, ὡς ἀπαραίτητον αὐτοῦ συμπλήρωμα· ἀλλ' ὁ ἔρωσ δὲν ὑπῆρξεν ἀφετηρία. Ὁ μαρκησὶος δὲν εἶχεν ἔως τότε δυνηθῆ ν' ἀποκαλύψῃ πάντα τὰ θέλητρα τῆς διανοίας καὶ τῆς μορφῆς του. Ἦτο συνσταλαμένος πάντοτε, ἀσθενικός καὶ τεταραγμένος. Ἡ Καρολίνα δὲν εἶδεν αἴφνης καὶ διὰ μιᾶς τὴν βαθμιαίαν καὶ ἀνεπαίσθητον μεταβολήν, ἣτις κατέστησεν αὐτὸν εὐγλωττον, ὠραῖον καὶ νέον, καὶ ἀπέδωκεν αὐτῷ ἡμέραν παρ' ἡμέραν καὶ ὠραν μετ' ὠραν τὴν ὑγίαν, τὴν ἐφ' ἑαυτὸν πεποίησιν, τὴν βεβαιότητα τῆς δυνάμεώς του καὶ τὸ γόητρον δι' οὗ περιβάλλει ἡ εὐτυχία τὰς ἐπὶ μακρὸν ὑπὸ τῆς ἀμφιβολίας σκιασθείσας εὐγενεῖς φυσιογνωμίας.

Ὅτε παρετήρησε πάσας ἐκείνας τὰς γοητευτικὰς μεταμορφώσεις, εἶχεν ἤδη ἄκουσα ὑποστῆ τὴν ἐπίδρασιν αὐτῶν, — ἠγγίξει δὲ τὸ φθινόπωρον.

Ἐπρόκειτο νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς Παρίσιους· ἡ δὲ Κ. Βιλλεμέρ ὑπὸ τῆς σταθερᾶς αὐτῆς ἰδέας κατεχομένη, ἔλεγε κατ' ἐκάστην εἰς τὴν νεαρὰν αὐτῆς ἔμπιστον.

— Ἐντὸς τριῶν ἑβδομάδων, ἐντὸς δεκαπέντε ἡμερῶν, ἐντὸς μιᾶς ἑβδομάδος, γίνεται ἡ περίφημος συνέντευξις τοῦ υἱοῦ μου μετ' ἡ δεσποινίδος Ξαιντράιγ.

Ἡ Καρολίνα ἠσθάνθη τότε φρικώδη ἐν τῷ βῆθει τῆς ψυχῆς τῆς σπαραγμὸν, κατὰπληξιν, πρὸ-

μον, και αφριδιαν φθεραν αποκαλυψιν του ειδους της αγαπης αυτης προς τον μαρκησιον. Τοσουτον ειχε συνοικειωθη προς την αοριστον ιδεαν του απεχοντος ετι συνοικεισιου εκεινου, ωστε ουδεποτε ειχεν ετι ερωτησει την καρδιαν της, αν επασχεν εκ τουτου. Ήθεωρει το πρᾶγμα αναπόφευκτον, ως το γῆρας και τον θάνατον. Ἀλλά και τον θάνατον και το γῆρας αποδέχεται τις πραγματικῶς μόνον καθ' ἣν στιγμὴν ἐπέρχονται. Ἡ δε Καρολίνα ἤσθάνετο νῦν ὅτι ἐλιποψύχει και ἀπέθνησκεν, ἀναλογιζομένη τον προσεχῆ και παντελῆ εκεινον αποχωρισμόν.

Εἶχεν ἐπὶ τέλους πιστεύσει, ὡς ἐπίστευε και ἡ μαρκησία, ὅτι ὁ γάμος αὐτὸς ἦτο ἀσφαλὴς και βέβαιος· ουδέποτε εἶχε τολμήσει νὰ ἐρωτήσῃ περὶ τούτου τον μαρκησιον, ὁ δὲ δοῦξ εἶχεν ἀπαγορεύσει τοῦτο εἰς αὐτήν, ἐν ὀνόματι τῆς πρὸς τὴν οἰκογενειαν στοργῆς της. Κατ' αὐτὸν ὁ μαρκησιος δὲν ἤθελεν ἀποφασίσει ἂν δὲν τον ἀφριον ἤσυχον, ἐγγώριζε δὲ ὁ δοῦξ ὅτι ἡ ἐλαχίστη τῆς Καρολίνας ἀνησυχία θὰ συνετάραττε πάντας τοῦ ἀδελφοῦ του τοὺς διαλογισμοὺς.

Ὁ δοῦξ, ἀφοῦ εἰλικρινῶς ἐθαύμασε τὴν ἀγνότητα τῶν σχέσεων αὐτῶν, ἤρχιζεν ἤδη ν' ἀνησυχῆ.

— Τὸ πρᾶγμα, ἔλεγε καθ' ἑαυτόν, λαμβάνει ὄψιν αἰσθημάτων σοβαροῦ, και καινὴς δὲν δύναται νὰ προῖδῃ τὰς συνεπειὰς του. Θὰ ἦτο πολὺ καλλίτερον διὰ τον ἀδελφόν μου νὰ ἐθεραπευετο αὐτό του τὸ πάθος. Δὲν θὰ παρεμπόδιζε σήμερον τὸ μέλλον του. Εἶνε δυνατόν νὰ πιστευθῆ, ὅτι ἡ ἀρετὴ ἐφόνευσε τον ἔρωτα; Πότε! Ἡ ἀρετὴ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει εἶνε διπλασιασμός τῆς δυνάμεως τοῦ ἔρωτος.

Ὁ δοῦξ δὲν ἠπατάτο.

Ὁ μαρκησιος οὐδόλως ἐθλίβετο ἐπὶ τῇ προσδοκίᾳ γάμου, εἰς ὃν ἀπόφασιν εἶχε πλέον νὰ μὴ ἀντιστῆ. Ἐλυπεῖτο μόνον ὅτι ἡ ἐν Παρισίοις διαμονὴ ἐμελλε νὰ μεταβάλλῃ πρὸς ὦραν τὰς μετὰ τῆς δεσποινίδος Σαιν-Ζενέ σχέσεις του, τὴν ἀπροσποίητον αὐτῶν ἀδελφότητα, τὰς ἀπὸ κοινοῦ μελέτας των, και τὴν διαρκῆ ἐκείνην ἤρεμον γαλήνην, ἣν δύσκολον ἦτο ν' ἀνεύρωσιν ἀλλαγῶν. Ὡμίλει δ' εἰς αὐτὴν περὶ τούτου μετὰ πολλῆς λύπης. Τὴν λύπην αὐτὴν ἤσθάνετο και ἐκείνη, ἀλλ' ὑπελάμβανεν ὡς λόγον αὐτῆς τὴν πρὸς τὴν ἐξοχὴν ἀγάπην της και τὴν διατάραξιν τοῦ ἐν αὐτῇ ἡρέμου και ὠραίου βίου της.

Ἐν τούτοις ἤσθάνθη εὐχάριστον και γλυκεῖαν ἐκπληξιν, ἀφιχθεῖσα εἰς Παρισίους. Ἐύρεν ἐκεῖ τὴν ἀδελφὴν της, ἣτις ἀνέμεγεν αὐτὴν μετὰ τῶν τέκνων της, κ' ἔμαθεν ὅτι ἡ Καμίλλη ἐμελλε νὰ ἔλθῃ ἐγγύτερον αὐτῆς, κατοικοῦσα ἐν Ἐτάμπῃ μισρόν τινα κομψόν και θροσερόν οἰκίσκον, μεταξὺ πόλεως και ἐξοχῆς, εὐάρερον και ἔχοντα τὴν χρῆσιν εὐρυχώρου κήπου. Ὁ ἀπεῖχεν οὕτω τῶν Παρισίων ἡ ἀδελφὴ της μίαν μόλις ὦραν διὰ τοῦ σιδηροδρόμου, ἐμελλε δὲ νὰ τοποθετήσῃ τὴν

Λίλῃν εἰς οἰκοτροφεῖόν τι τῶν Παρισίων, ὅπου εἶχε κατορθώσει νὰ τύχῃ ὑποτροφίας. Οὕτως ἡ Καρολίνα θὰ ἠδύνατο νὰ τὴν βλέπῃ καθ' ἐκάστην. Εἶχε τέλος δοθῆ εἰς αὐτὴν ὑπόσχεσις ὑποτροφίας και διὰ τον μικρόν Κάρολον, εὐθύς ὡς ἡ ἡλικία του ἤθελεν ἐπιτρέφει νὰ μεταβῆ εἰς τὸ Λύκειον.

— Μ' ἐγέμισες ἐκπληξιν και χαρὰν! ἐφώνησεν ἡ Καρολίνα, σφιγγουσα τὴν ἀδελφὴν της εἰς τὰς ἀγκάλας της. Καὶ ποῖος τὰ ἔκαμεν ὄλ' αὐτὰ τὰ θαύματα;

— Σὺ! ἀπήντησεν ἡ Καμίλλη· σὺ και μόνῃ.

— Δὲν εἶνε δυνατόν! Ἠλιπίζα νὰ ἐπιτύχω αὐτὰς τὰς ὑποτροφίας, νὰ τὰς ἐπιτύχῃ δηλαδὴ ἡ Λεοντία, ἡ ὁποία εἶνε τόσοσ ὑποχρεωτικὴ. Ἀλλὰ δὲν ἐπίστευα νὰ γείνη τὸ πρᾶγμα τόσοσ γρήγορα.

— Ὅχι, ὄχι! ὑπέλαβεν ἡ κυρία Ἐδβέρ· αὐτὰ δὲν εἶνε ἔργα τῆς Λεοντίας. Προέρχονται ἀπ' ἐδῶ.

— Ἀδύνατον! δὲν εἶπα ποτὲ τίποτε εἰς τὴν μαρκησιαν. ἤξευρα ὅτι δὲν τὰ ἔχει καλὰ μὲ τὴν κυβέρνησιν, και δὲν θὰ ἐτόλμων ποτὲ μου...

— Ἐτόλμησε ἄλλος νὰ ἐνεργήσῃ εἰς τοὺς ὑπουργίους, και ὁ ἄλλος αὐτός... δὲν θέλει νὰ ὀνομασθῆ; ἐνήργησε χωρὶς νὰ τὸ ἤξευρης, ἀλλὰ θὰ σοῦ τον προδώσω, διότι μαζί σου δὲν ἠμπορῶ νὰ ἔχω μυστικά· εἶνε ὁ μαρκησιος Βιλλεμεέρ.

— Ἄ!... μήπως τοῦ ἔγραψες νὰ τον παρακαλέσῃς...;

— Διόλου· αὐτὸς μ' ἔγραψε νὰ μοῦ ζητήσῃ πληροφορίας περὶ τῆς θέσεώς μου και τῶν δικαιωμάτων μου, μὲ τόσοσν καλωσύνην, μὲ τόσοσν εὐγένειαν... Ἄχ! Καρολίνα μου, τί δίκαιον εἶχες νὰ ἐκτιμᾷς τον χαρακτήρα του. Κῦτταξε, ἔφερα μαζί μου τὰς ἐπιστολάς του. Πρέπει νὰ τὰς ἀναγνώσῃς.

Ἡ Καρολίνα ἀνέγνω τὰς ἐπιστολάς ἐκείνας, και εἶδεν ὅτι, ἀπ' ἧς ἡμέρας ἤρχισεν αὐτὴ περιποιουμένη τον μαρκησιον, εἶχε και αὐτὸς μεριμνήσει περὶ τῆς οἰκογενείας της μετὰ πολλῆς και ἀνευδότου συμπαθείας. Προλαβὼν τοὺς μυχιούς αὐτῆς πόθους, εἶχε φροντίσει περὶ τῆς ἀνατροφῆς τῶν παιδίων. Εἶχε προβῆ δι' ἐπιστολῶν εἰς ταχῆα και ἀσφαλῆ διαθήματα, χωρὶς κἂν νὰ ὀμιλήσῃ περὶ τῆς ἐνεργείας του αὐτῆς, και ἀρκεσθεῖς μόνον νὰ ζητήσῃ παρὰ τῆς Καμίλλης τὰς ἀναγκαίας περὶ τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ συζύγου της πληροφορίας. Ὅτε δὲ ἀνήγγειλεν αὐτῇ τὴν ἐπιτυχίαν, ἠρνήθη πᾶσαν εὐχαριστίαν, λέγων ὅτι πολὺ εἶτι ἀπείχε τῆς ἐξοφλήσεως τοῦ χρέους αὐτοῦ πρὸς τὴν δεσποινίδα Σαιν-Ζενέ. Τὰς ἀγαθὰς αὐτὰς εἰδήσεις εἶχε λάβει ἡ Καμίλλη, διαρκούσης τῆς ὀδοιπορίας, ἣν ἡ Καρολίνα διήνευε βραδέως και κατὰ μικροὺς σταθμοὺς μετὰ τῆς μαρκησίας βδελυσσομένης τὰς ταχυδρομικὰς ἀμάξας και τοὺς σιδηροδρόμους.

Και αὐτὴ δὲ ἡ ἐν Ἐτάμπῃ κατοικία τῆς Κα-

μίλλης ἦτο ἰδέα καὶ προσφορά τοῦ μαρκησίου. Ἐίχεν ἐκεῖ, ἔλεγε, μικρὸν ἀπρόσοδον κτήμα, κληροδοτηθὲν εἰς αὐτὸν ὑπὸ γηραιοῦ συγγενοῦς, καὶ παρεκάλει τὴν Κ. Ἐδδερ νὰ δεχθῆ νὰ τὸ κατοικήσῃ. Κ' ἐδέχθη μὲν ἐκείνη, δηλώσασα ὅτι ἀνελάμβανε τὰς ἐπισκευὰς· ἀλλ' εἶρε τὸν οἰκίσκον εἰς καλλίστην κατάστασιν, ἡτρεπισμένον μετ' ἐπίπλων, κ' ἔχοντα μάλιστα προμήθειαν ξύλων, οἴνου καὶ ὀσπρίων δι' ἓν ἔτος. Ὅτε δὲ ἠρώτησε τὸ πρόσωπον, ὅπερ εἶχεν ἐπιφορτίσει ὁ μαρκήσιος τὰς λεπτομερείας ταύτας, περὶ τοῦ ἐνοικίου, ἤκουσεν ὡς ἀπάντησιν, ὅτι διαταγὴν εἶχον νὰ μὴ δεχθῶσι χρήματα, ὅτι τὸ πρᾶγμα ἦτο πάντῃ ἀσήμαντον, καὶ ὅτι ὁ μαρκήσιος δὲν ἐνόει ποτὲ νὰ ἐκμισθῶσῃ εἰς ξένους τὴν οἰκίαν τοῦ γηραιοῦ ἐξαδέλφου του.

Ἡ Καρολίνα συνεκινήθη μὲν βαθέως ἐκ τῶν χαρίτων τούτων τοῦ φίλου της, κ' ἐχάρη βλέπουσα τοσοῦτον βελτιωθεῖσαν τὴν μοῖραν της οἰκογενείας της, ἀλλ' ἠσθάνθη ὅμως βαθὺ ἐν τῇ καρδίᾳ της ἄλγος. Τῇ ἐφάνη ὅτι πάντα ταῦτα ἦσαν ἀποχαιρετισμὸς ἐκείνου, οὕτινος ὁ βίος ἔμελλεν ἐντὸς ὀλίγου νὰ χωρισθῆ ἀπ' αὐτῆς ἔσσει, καὶ οἰνοεὶ ἐξόφλησις της εὐγνωμοσύνης του. Ἀλλὰ κατέπεινε τὸ ἄλγος της, καὶ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἀπησχόλησε τὰς προμεσημβρινὰς της ὥρας περιάγουσα τὴν ἀδελφὴν της καὶ τὰ τέκνα της, ἀγοράζουσα τὸν ἱματισμὸν της μικρᾶς οἰκοτρόφου, καὶ ἐγκαθιστῶσα αὐτὴν εἰς τὸ σχολεῖόν της. Ἡ μαρκησία ἠθέλησε νὰ ἴδῃ τὴν κυρίαν Ἐδδερ καὶ τὴν μικρὰν Ἐλισάβετ, ἧτις ἔμελλε ν' ἀπολέσῃ ἐντὸς της μονῆς τὸ εὐχρον ἐπάνωμον: *Αἰλή*. Ἐφάνη προσηγεστάτη πρὸς τὴν ἀδελφὴν της Καρολίνας, κ' ἐχάρισεν ὠραῖα δῶρα εἰς τὴν μικρὰν. Ἐπέτρεψε δύο ἡμερῶν ἐλευθερίαν εἰς τὴν Καρολίαν, ἵνα ἀσχοληθῆ περὶ της οἰκογενείας της, τὴν ἀποχαιρετίσῃ καὶ τὴν συνοδεύσῃ εἰς τὸν σιδηρόδρομον. Μετέβη δὲ καὶ ἡ ἰδία εἰς τὸ μοναστήριον, ἵνα συστήσῃ τὴν Ἐλισάβετ Ἐδδερ ὡς προστατευομένην της.

Ἡ Καμίλλη εἶχεν ἰδεῖ ἐπίσης τὸν μαρκήσιον καὶ τὸν δοῦκα εἰς τὸν οἶκον της μητρός των. Καὶ δὲν ἐτόλμησε μὲν αὐτὴ νὰ παρουσιάσῃ εἰς τὸν εὐεργέτην της, πλὴν της Αἰλῆς, τὰ ἄλλα της τέκνα, διότι δὲν ἦσαν, ἔλεγε, πολὺ εὐτακτα. Ἀλλ' ἐκεῖνος ἠθέλησε νὰ τὰ ἴδῃ πάντα, καὶ μετέβη εἰς ἐπίσκεψιν αὐτῶν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, ὅπου εὔρε καὶ τὴν Καρολίαν ἐν μέσῳ τῶν παιδίων ἄτινα τὴν ἐλάτρευον. Ἐφάνη δ' εἰς αὐτὴν οὐχὶ ἀφρηγμένος ἀλλ' ἐν ἐκστάσει οὕτως εἰπεῖν διατελῶν πρὸ τῶν περιποιήσεων καὶ τῶν θωπειῶν αὐτῆς πρὸς τὰ μικρά. Παρετήρει ἕκαστον τῶν παιδίων μετὰ συμπαιθείας καὶ συγχινήσεως, καὶ ἐλάλει πρὸς αὐτὰ ὡς ἄνθρωπος ἀνεπτυγμένον ἤδη ἔχων τὸ πατρικὸν φίλτρον. Ἡ δὲ Καρολίνα, ἀγνοοῦσα ὅτι ἦτο πατήρ, διενόθη στενάζουσα ὅτι ἀνελο-

γίζετο ἐκεῖνος τὰς μελλούσας οἰκογενειακὰς αὐτοῦ χαρὰς.

Τὴν ἐπομένην ἡμέραν, ἀφοῦ εἶδε τὴν ἀδελφὴν της ἐπιβαίνουσαν τοῦ σιδηροδρόμου καὶ ἀπερχομένην εἰς Ἐτάμπην, ἠσθάνθη ἑαυτὴν ἐν φοβερᾷ ἀπομονώσει, καὶ πρῶτον τότε ὁ γάμος τοῦ μαρκησίου παρέστη εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῆς ὡς ἀνεπανόρθωτος τοῦ βίου της συμφορά. Ἐξῆλθε ταχέως τοῦ σταθμοῦ, ἵνα κρύψῃ τὰ δάκρυά της, ἀλλ' ἐν τῇ αὐτῇ εὔρεν ἐνώπιόν της τὸν Κ. Βιλλεμέρ.

— Πῶς! εἶπε πρὸς αὐτὴν προσφέρων τὸν βραχιόνά του, κλαίετε: τὸ ἐπερίμενα, καὶ ἔμεινα μίαν στιγμὴν ἐδῶ, ὅπου τὸ κοινὸν ἔχει πάντοτε πρόφασιν νὰ μένη, διὰ νὰ σὰς ὑποστηρίξω ὀλίγον εἰς αὐτὴν τὴν τόσον φυσικὴν λύπην σας, καὶ νὰ σὰς ἐνθυμίσω ὅτι ἔχετε φίλους εἰλικρινεῖς.

— Ἦλθατε ἐδῶ δι' ἐμέ; ἀπήντησεν ἡ Καρολίνα, σπογγίζουσα τὰ δάκρυά της! Ὡ πῶς, ἐντρέπομαι διὰ τὴν παροδικὴν λιποθυμίαν μου! Ἐἶνε ἀληθῶς ἀχαριστία πρὸς σὰς, ὅστις κατηυεργετήσατε τὴν οἰκογενεῖάν μου, ὅστις τὴν ἐφέρατε πλησίον μου καὶ τὸν ὅποιον ἔπρεπε νὰ εὐλογῶ χαίρουσα, ἀντὶ νὰ παραδίδωμαι εἰς τὴν λύπην χωρισμοῦ, τοῦ ὁποίου θὰ ἦγε μικρὰ ἢ διάρκεια. Ἡ ἀδελφὴ μου θὰ ἠμπορῆ νὰ ἔργεται συχρὰ νὰ βλέπῃ τὴν κόρην της, κ' ἐγὼ θὰ τὴν βλέπω βεβαίως ἀκόμη συχρότερα. Ὅχι, ὄχι! δὲν εἶμαι λυπημένη. Εἶμαι εὐτυχὴς τούναντίον, καὶ τοῦτο χάρις εἰς σὰς.

— Διατί λοιπὸν κλαίετε ἀκόμη; εἶπεν εἰς αὐτὴν ὁ μαρκήσιος, ὀδηγῶν αὐτὴν εἰς τὴν ἄμαξαν ἣν εἶχε φέρει ἐπίτηδες. Νευρικὸν εἶνε βεβαίως, ἀλλὰ μ' ἀνησυχεῖ. Ἄς ἐπιστρέψωμεν μίαν στιγμὴν ὑπὸ τὸν σταθμὸν, ὡς νὰ ἐξηπτῶμεν κανένα. Δὲν θέλω νὰ σὰς ἀφήσω μὲ τὰ δάκρυα. Σὰς βλέπω πρῶτην φορὰν νὰ κλαίετε, καὶ αὐτὸ μὲ λυπεῖ πολὺ! Ἴδού! εἴμεθα δύο βήματα μακρὰν τοῦ Δενδροκομείου. Ἐἶνε ὀγδόη ὥρα της πρωῒας, καὶ δὲν ὑπάρχει κίνδυνος ν' ἀπαντησωμεν κανένα γνῶριμον. Ἐπειτα μὲ τὸ ἐπανωφῶριον αὐτὸ καὶ τὴν καλύπτραν σας κανεὶς δὲν θὰ σὰς γνωρίσῃ. Ὁ καιρὸς εἶνε ὠραῖος. Πηγαίνωμεν νὰ ἰδῆτε τὴν *Ἐλβετικὴν κοιλάδα*; Ὅθ' ὑποθέσωμεν ὅτι εἴμεθα ἀκόμη εἰς τὴν ἐσχόλην, καὶ ὅταν χωρισθῶμεν θὰ ἦμαι βέβαιος, .. ἐλπίζω τούλοχι στον ὅτι δὲν θὰ πάσχετε πλέον.

Τοσαύτην φιλικὴν μέριμναν ἐξέφραξεν ἡ φωνὴ τοῦ μαρκησίου, ὥστε ἡ Καρολίνα δὲν διενόθη ν' ἀρνηθῆ τὴν προσφορὰν αὐτοῦ. Τίς οἶδεν, εἶπε καθ' ἑαυτὴν, ἂν δὲν θέλῃ νὰ μοῦ εἰπῆ ἐν' ἀδελφικὸν ἀποχαιρετισμὸν πρὶν ἀρχίσῃ νέαν ζωὴν. Δὲν εἶνε ἀπηγορευμένον αὐτὸ, ... ἴσως τὸ ἀξίζομεν μάλιστα. Οὐδέποτε ἔως τότε μοῦ ὠμίλησε περὶ τοῦ γάμου του. Ὅθ' ἦτ' παράδοξον νὰ μὴ μοῦ κάμῃ λόγον, καὶ νὰ εὔρεθῶ ἀπαράσκευος εἰς τὴν ὁμιλίαν του.

(Ἔπεται συνέχεια).